

Život a doba filmařů na Kudlově. Nová aplikace poodkrývá příběhy ze zákulisí zlínských filmových ateliérů

29.5.2024 - | Masarykova univerzita

Téměř 2 500 filmografických údajů a přibližně 13 000 nabízených záznamů. A také rozhovory s pamětníky, příběhy ze zákulisí filmové tvorby, specializované mapy či pracovní listy pro studenty. Mnohovrstevnatý projekt Ústavu filmu a audiovizuální kultury Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně zkoumá zlínskou filmovou produkci od počátku dvacátých let 20. století do devadesátých let 20. století.

Webová aplikace zlinskyfilm.phil.muni.cz je určena všem zájemcům o filmovou tvorbu – návštěvníkům festivalu, středoškolákům i odborníkům. Web rozkrývá jednotlivé lidské příběhy a vznik konkrétních děl, a to v kontextu kulturním, politickém, geografickém i historickém. Součástí webových stránek tvoří spolu s rozhovory a tematickými texty i specializované mapy, které zachycují například bytovou situaci na Kudlově. „Výstavba filmových ateliérů ovlivnila veškeré pracovní-společenské dění. Zatímco po druhé světové válce zde bylo osm bytů pro osm rodin, do roku 1954 přibýlo dalších dvaadvacet rodin a velkoryse dimenzovaný bytový dům. Tehdejší manželky filmařů s malými dětmi dokázaly skvěle doplnit chybějící infrastrukturu, ať už improvizovaným ‚obchodem‘ či svojí pozdější rekvalifikací na pozice filmových laborantek,“ uvedla k vizualizaci historických dat Tereza Bochinová, doktorandka Ústavu filmu a audiovizuální kultury na Filozofické fakultě MU.

Vzniku databáze zlínské filmové kultury a jejímu následnému využití v podobě webové aplikace předcházely rozsáhlý archivní výzkum a sběr dat, na nichž se podílely desítky badatelů. Datovou infrastrukturu v podobě databáze a vizualizovaných dat pro aplikaci nazvanou Zlínský film budovali více než tři roky. Úplný název projektu zní Relační databáze, mapové projekce a vizualizace dat pro účely propagace, vzdělávání a podpory turismu – realizace na příkladu zlínské filmové kultury.

Knihu pojmenovanou Filmové ateliéry. Příběhy – fakta – mapy – souvislosti vydalo nakladatelství Munipress v roce 2023. Publikace je dostupná ke stažení na webových stránkách.

Dvoustetstránkový svazek přináší mimo jiné sedm detailně zpracovaných témat odkazujících k dějinám zlínské filmové produkce. „Tyto chronologicky uspořádané studie nabízejí nové poznatky i interpretaci témat, jimž už určitá pozornost věnována byla. Je to například produkční historie ‚protibaťovského‘ filmu Botostroj, počátky Filmového festivalu pracujících, vývoj školního filmu a role Jaroslava Novotného či okolnosti trestního stíhání výtvarníků a filmařů po loutkové performanci na Svatém Hostýně. A jsou to samozřejmě také témata, která zůstávala dosud neprobádána: vztah kariéry Hermíny Týrlové k politickým soupeřením na počátku padesátých let, strategie jednání umělce vůči politické moci na příkladu Karla Zemana nebo kariéra Kamila Pixy ve filmovém průmyslu,“ uvedl Pavel Skopal. Upozornil, že všechny kapitoly jsou úzce napojené na dějiny zlínského regionu a nabízejí nové poznatky k důležitým otázkám soudobých sociálních, kulturních a hospodářských dějin. Současně ale všechny výrazně překračují horizont dějin kinematografie. „To vyplývá ze zapojení vybraných výzkumných témat do celého projektu: jsou zpracovávána jednak do podoby interaktivně prezentovaných ‚příběhů‘ v aplikaci, jednak do výukových materiálů pro studenty středních škol,“ doplnil Skopal.

K osudům ikonicky známých filmových tvůrců Karla Zemana či Hermíny Týrlové odkazují právě

zmíněné pracovní listy pro středoškoláky. Jsou volně dostupné pod výše uvedeným odkazem zlinskyfilm.phil.muni.cz. Studenti například vyhledají příběh Karel Zeman – umělec, který nepoletoval v oblacích a po přečtení pasáže Od Dvou tisíc slov k československo-sovětskému přátelství vypracovávají jednotlivé úkoly. „Pracovní listy doporučujeme využít například při výuce dějepisu, zejména v propojení s tématy světové hospodářské krize, kultury druhé poloviny 20. století, východního bloku a jeho politického, hospodářského a sociálního vývoje nebo životních podmínek na obou stranách železné opony,“ podotkl Pavel Skopal.

Webová aplikace vznikla se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci programu ÉTA. Interním partnerem je společnost FILMFEST, s. r. o., externími partnery jsou Regionální filmový fond z. s. a Statutární město Zlín. Archivní materiály poskytl Národní filmový archiv.

Vedoucí projektu: doc. Mgr. Pavel Skopal, Ph.D., členové týmu: Mgr. Michal Večeřa, Ph.D., Mgr. Terézia Porubčanská, Mgr. Tereza Bochínová, Mgr. Martin Kos, Mgr. Katarína Kunkelová, Mgr. Dita Stuchlíková, Mgr. Petr Veinhauer, Mgr. Barbora Kyas, Mgr. Kateřina Šrámková, Mgr. Daniel Krátký, na projektu se podíleli také studenti seminářů Ústavu filmu a audiovizuální kultury FF MU. Výstavba databáze: Mgr. Jan Pospíšil. Webový design, vývoj a technická implementace: Little Greta.

Informace:

Pro veřejnost bude projekt prezentován na přelomu září a října 2024 v Kabinetu filmové historie v rámci Zlínského filmového týdne. V případě zájmu nabízíme individuální prezentaci projektu s účastí doc. Mgr. Pavla Skopala, Ph.D., vedoucího Ústavu filmu a audiovizuální kultury Filozofické fakulty MU.

Prosíme o domluvu předem na telefonním čísle 732 156 999 či prostřednictvím e-mailové adresy skopal@phil.muni.cz.

<https://www.muni.cz/pro-media/tiskove-zpravy/zivot-a-doba-filmaru-na-kudlove-nova-aplikace-poodkrvya-pribehy-ze-zakulisi-zlinskych-filmovych-atelieru>